A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2015. április 16.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — 1346/2000/EK rendelet — 4. és 13. cikk — Fizetésképtelenségi eljárás — A fizetésképtelenségi eljárás megindítása előtt végzett foglaláson alapuló, ezen eljárás megindítását követően teljesített kifizetés — A hitelezők érdekeire hátrányos jogügylettel szemben benyújtott megtámadási kereset — Elévülési, a megtámadási kereset érvényesítésére vonatkozó és jogvesztő határidő — A megtámadási kereset eljárási szabályai — Az alkalmazandó jog”

A C-557/13. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bundesgerichtshof (Németország) a Bírósághoz 2013. október 29-én érkezett, 2013. október 10-i határozatával terjesztett elő az előtte

Hermann Lutz

és

Elke Bäuerle, az ECZ Autohandel GmbH felszámolójaként eljárva,

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök, S. Rodin, A. Borg Barthet, E. Levits és M. Berger (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: L. Carrasco Marco tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. szeptember 18-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– H. Lutz képviseletében C. Brändle Rechtsanwalt,

– E. Bäuerle, az ECZ Autohandel GmbH felszámolójaként eljárva, képviseletében W. Nassall Rechtsanwalt,

– a német kormány képviseletében T. Henze, J. Kemper és D. Kuon, meghatalmazotti minőségben,

– a görög kormány képviseletében G. Skiani és M. Germani, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

– a spanyol kormány képviseletében M. García-Valdecasas Dorrego, meghatalmazotti minőségben,

– a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes és F. de Figueiroa Quelhas, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2014. november 27-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet (HL L 160., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o., a továbbiakban: rendelet) 4. cikke (2) bekezdése m) pontjának és 13. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a H. Lutz, ausztriai lakos és az ECZ Autohandel GmbH (a továbbiakban: adós társaság) vagyonát érintő Németországban indított fizetésképtelenségi eljárás keretében felszámolóként eljáró E. Bäuerle között, megtámadási kereset tárgyában folyamatban lévő eljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 Az 1346/2000 rendelet (23)–(25) preambulumbekezdése kimondja:

„(23) A hatálya alá tartozó ügyeknél a rendeletnek az egységes kollíziós szabályokat kell rögzítenie, amelyek alkalmazási területükön az egyes államok nemzetközi magánjogi rendelkezéseinek helyébe lépnek. Eltérő rendelkezés hiányában az eljárás megindításának helye szerinti tagállam jogát kell alkalmazni (*lex fori concursus*). Ennek a kollíziós szabálynak mind a főeljárások, mind a helyi eljárások esetében érvényesülnie kell; a *lex fori concursus* határozza meg a fizetésképtelenségi eljárások minden – mind anyagi, mind eljárási – joghatását az érintett személyek és jogviszonyok tekintetében. Ez szabályozza a fizetésképtelenségi eljárások megindításának, lefolytatásának és befejezésének valamennyi feltételét.

(24) A fizetésképtelenségi eljárás – amelyre általában az eljárás megindításának helye szerinti állam joga alkalmazandó – automatikus elismerése összeütközésbe kerülhet azokkal a szabályokkal, amelyek alapján az ügyleteket bonyolítják más tagállamokban. Annak érdekében, hogy az eljárás megindításának helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamokban a jogos elvárások védelme és a folyó ügyletek biztonsága biztosított legyen, rendelkezéseket kell hozni számos, a főszabály alóli kivételről.

(25) A dologi jogok esetében különösen szükség van az eljárás megindításának helye szerinti állam jogától eltérő különös kapcsoló szabályra, mivel ezeknek a dologi jogoknak nagy jelentőségük van a hitelnyújtásnál. Egy ilyen dologi jog alapját, érvényességét és hatályát ezért általában a *lex situs* szerint kell meghatározni, és nem befolyásolhatja a fizetésképtelenségi eljárás megindítása. A dologi jog jogosultja számára ezért továbbra is lehetőséget kell biztosítani, hogy a biztosíték tárgyának visszakövetelésére vagy az abból való külön kielégítésre való jogát érvényesíthesse. […]”

4 Az említett 1346/2000 rendelet 4. cikke ekként rendelkezik:

„(1) Amennyiben e rendelet eltérően nem rendelkezik, a fizetésképtelenségi eljárásra és joghatásaira annak a tagállamnak a jogát kell alkalmazni, amelynek területén az ilyen eljárást megindítják (a továbbiakban: az eljárás megindításának helye szerinti állam).

(2) Az eljárás megindításának helye szerinti állam joga határozza meg az ilyen eljárások megindításának, lefolytatásának és befejezésének feltételeit. Különösen meg kell határozni:

[…]

f) a fizetésképtelenségi eljárásnak az egyéni hitelezők által indított eljárásokra gyakorolt hatásait, a folyamatban lévő peres eljárások kivételével;

[…]

m) a valamennyi hitelezőnek hátrányt okozó jogügyletek semmisségére, megtámadhatóságára vagy hatálytalanságára vonatkozó szabályokat.”

5 Az 1346/2000 rendelet 5 cikke előírja:

„(1) A fizetésképtelenségi eljárás megindítása nincs hatással a hitelezők vagy harmadik személyek dologi jogaira az adóshoz tartozó olyan materiális és immateriális, ingó és ingatlan vagyontárgyak tekintetében, amelyek az eljárás megindításának időpontjában egy másik tagállam területén találhatók, legyen szó akár meghatározott vagyontárgyakról, akár meghatározatlan, változó összetételű vagyontárgyak összességéről.

(2) Az (1) bekezdésben említett jogok elsősorban a következők:

a) a vagyontárgy értékesítésének vagy értékesíttetésének joga, az e vagyonból származó bevételből vagy haszonból történő kielégítés joga, különösen zálogjog vagy jelzálogjog alapján;

b) kizárólagos jog követelés behajtására, különösen követelésen alapított zálogjog vagy követelés biztosítéki célú engedményezése révén;

[…]

(4) Az (1) bekezdés nem zárja ki a 4. cikk (2) bekezdésének m) pontjában említett semmisségre, megtámadhatóságra vagy hatálytalanságra alapított jogérvényesítést.”

6 Az 1346/2000 rendelet 13. cikke értelmében:

„A 4. cikk (2) bekezdésének m) pontját nem kell alkalmazni, ha az összes hitelező számára hátrányos jogügylet által előnyhöz jutó személy bizonyítja, hogy:

– az adott jogügyletre egy másik tagállam joga irányadó, mint ahol az eljárást megindították,

és

– ez jog a vonatkozó esetben nem teszi lehetővé a jogügylet semmilyen megtámadását.”

7 Az 1346/2000 rendelet 20. cikke (1) bekezdésének a szövege a következő:

„Az a hitelező, akinek, a 3. cikk (1) bekezdésében említett eljárás megindítását követően bármely módon, különösen végrehajtással, részlegesen vagy teljesen kielégítésre került egy, az adós tulajdonában lévő, egy másik tagállam területén található vagyontárgyra vonatkozó követelése, az 5. és 7. cikkre is figyelemmel visszatéríti a felszámolónak azt, amit megszerzett.”

8 A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (Róma I.) (HL L 177., 6. o.) 12. cikkének (1) bekezdése előírja:

„Az e rendelet alapján a szerződésre alkalmazandó jog különösen az alábbiakra irányadó:

[…]

d) a kötelezettségek megszűnésének különböző módjai, valamint az elévülés és a határidő lejártához fűződő jogvesztés;

[…]”

A német jog

9 Az 1994. október 5-i Insolvenzordnung (a fizetésképtelenségi eljárásról szóló törvény) (BGBl. 1994 I, 2866. o.) alapügyben szereplő tényállásra alkalmazandó változatának (a továbbiakban: InsO) 88. §-a előírja:

„Amennyiben a fizetésképtelen személy hitelezője a fizetésképtelenségi eljárás megindítása iránti kérelmet megelőző hónap során, vagy azt követően a végrehajtás eredményeként az adós fizetésképtelenségi eljárás tárgyát képező vagyonára vonatkozó biztosítékot kapott, az eljárás megindítása eredményeként e biztosíték hatályát veszti.”

Az osztrák jog

10 Az Insolvenzordnung (a fizetésképtelenségi eljárásról szóló törvény) (RGBl. 337/1914) alapügyben szereplő tényállásra alkalmazandó változata (a továbbiakban: IO) 43. §-ának (1) és (2) bekezdése előírja:

„(1) A megtámadásra bíróság előtti keresetben lehet hivatkozni […]

(2) A megtámadási keresetet jogvesztés terhe mellett a fizetésképtelenségi eljárás megindításától számított egy éven belül lehet előterjeszteni. […]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11 Az ECZ GmbH német társaság székhelye az alapügyben szereplő tényállás idején Tettnangban (Németország) volt. A társaság autókereskedelmet folytatott. Annak érdekében, hogy az osztrák piacon működhessen, egy bregenzi (Ausztria) leányvállalatot vett igénybe, a jelen esetben az adós társaságot. H. Lutz járművet vásárolt e társaságtól, e jármű leszállítása hiányában azonban keresetet indított a Bezirksgericht Bregenz (bregenzi körzeti bíróság) előtt az említett táraságnak kifizetett vételár visszatérítése érdekében. 2008. március 17-én e bíróság 9566 euróról és annak kamatairól szóló végrehajtható fizetési meghagyást bocsáttatott ki ugyanezen társasággal szemben.

12 2008. április 13-án az adós társaság fizetésképtelenségi eljárás megindítását kérte az Amtsgericht Ravensburg (ravensburgi körzeti bíróság, Németország) előtt.

13 Mivel 2008. május 20-án a Bezirksgericht Bregenz engedélyezte a 2008. március 17-i fizetési meghagyás végrehajtását, lefoglalták az adós társaság egy ausztriai banknál vezetett három bankszámláját. A foglalási jogügyletről 2008. május 23-án értesítették e bankot.

14 2008. augusztus 4-én az Amtsgericht Ravensburg fizetésképtelenségi eljárást indított az adós társasággal szemben.

15 2009. március 17-én a bank, amelyben az adós társaság bankszámláinak lefoglalása történt, kifizetett H. Lutznak 11 778,48 euró összeget. Ezen időpontot megelőzően az akkori felszámoló 2009. március 10-i levelében jelezte e banknak, hogy fenntartja magának a fizetésképtelenséggel kapcsolatos megtámadási jogot az adós hitelezőinek javára tett minden kifizetés esetére.

16 2009. június 3-i levelével az akkori felszámoló értesítette H. Lutzot, hogy megtámadja a Bezirksgericht Bregenz által 2008. május 20-án engedélyezett végrehajtást, valamint a 2009. március 17-i kifizetést. 2009. október 23-án E. Bäuerle az adós társaság felszámolójaként eljárva megtámadási keresettel felszólította H. Lutzot a 2009. március 17-én H. Lutz számára kifizetett összeg csődtömegbe történő visszafizetését kérve.

17 A Landgericht Ravensburg (ravensburgi tartományi bíróság) helyt adott az E. Bäuerle által benyújtott e kérelemnek. H. Lutz fellebbezett a Landgericht Ravensburg határozatával szemben, de fellebbezése nem járt sikerrel. Az érdekelt felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Bundesgerichtshofhoz (szövetségi legfelsőbb bíróság) a kereset elutasítására irányuló kérelmeinek fenntartásával.

18 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a felülvizsgálati kérelem sikere az 1346/2000 rendelet 13. cikkének értelmezésétől függ, feltéve hogy e rendelkezés alkalmazandó az alapügyben. E rendelet 4. cikke (2) bekezdésének m) pontja ugyanis kimondja, hogy a valamennyi hitelezőnek hátrányt okozó jogügyletek semmisségét, megtámadhatóságát vagy hatálytalanságát a fizetésképtelenségi eljárásra alkalmazandó jog (a továbbiakban: *lex fori concursus*) szabályozza. Mindazonáltal az említett rendelet 13. cikke értelmében e rendelkezést nem kell alkalmazni, ha az összes hitelező számára hátrányos jogügylet által előnyhöz jutó személy bizonyítja, hogy e jogügyletre egy másik tagállam joga irányadó, mint ahol az eljárást megindították, és e jog a vonatkozó esetben nem teszi lehetővé a jogügylet semmilyen megtámadását.

19 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az alapeljárásban az alkalmazandó *lex fori concursus*, a jelen ügyben az InsO 88. §-a szerint az adós társaság bankszámláit érintő foglaláson alapuló zálogjog hatálytalanná vált a fizetésképtelenségi eljárás e társasággal szemben történő megindításának időpontjában, mivel e foglalást ezen eljárás megindítás iránti kérelmet követően engedélyezték és végezték. A lefoglalt számlakövetelés ezt követő kifizetése érvénytelen tehát.

20 A kérdést előterjesztő bíróság hozzáteszi, hogy H. Lutz szerint, aki az 1346/2000 rendelet 13. cikkére hivatkozik, az alapügyben szóban forgó kifizetés már nem vitatható az e kifizetésre alkalmazandó jog, azaz az osztrák jog alapján. Az IO 43. §-ának (2) bekezdése ugyanis egyéves jogvesztő határidőt ír elő a fizetésképtelenségi eljárás megindításától a megtámadási kereset benyújtására. Márpedig e határidőt nem tartották tiszteletben az alapügyben.

21 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi viszont, hogy a német jog szerint a megtámadási kereset benyújtásának határideje három év, és hogy ezt tiszteletben tartották az alapügyben.

22 E körülmények között a Bundesgerichtshof felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Alkalmazandó-e a[z 1346/2000 rendelet] 13. cikke, ha a fizetésképtelenségi eljárás megindítása előtt lefoglalt összeg felszámoló által megtámadott kifizetésére csak az eljárás megindítása után került sor?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: a megtámadott jogügyletre irányadó jog (*lex causae*) elévülési, megtámadási és jogvesztő határidőire is vonatkozik-e az 1346/2000 rendelet 13. cikke szerinti kifogás?

3) A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén: a *lex causae* alapján határozandók-e meg az igény érvényesítése során az 1346/2000 rendelet 13. cikke értelmében figyelembe veendő eljárási szabályok is, vagy a *lex fori concursus* alapján határozandók-e meg ezek?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

23 A kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdések lényegében az 1346/2000 rendelet 13. cikkének a hitelező számára a fizetésképtelenségi eljárás adóssal szemben történő megindítását követően, az ezen eljárás megindítása előtt végzett foglaláson alapuló kifizetésre történő alkalmazhatóságára vonatkoznak. E kérdések megválaszolása előtt meg kell állapítani, hogy azok mindazonáltal két vizsgálandó feltételezésen alapulnak.

24 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis emlékeztet arra, hogy bár az 1346/2000 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a fizetésképtelenségi eljárás megindítása nincs hatással a hitelezők dologi jogaira az adóshoz tartozó vagyontárgyak tekintetében, e rendelet 5. cikkének (4) bekezdése pontosítja, hogy „[a]z (1) bekezdés nem zárja ki a semmisségre, megtámadhatóságra vagy hatálytalanságra vonatkozó jogcselekményeket”.

25 Így a kérdést előterjesztő bíróság hallgatólagos álláspontja szerint először is a végrehajtás eredményeként számlakövetelésen fennálló foglaláson alapuló zálogjog az 1346/2000 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében védendő dologi jognak minősíthető.

26 Másodszor az említett bíróság álláspontja szerint az ezáltal nyújtott védelem mindazonáltal az 1346/2000 rendelet 5. cikkének (4) bekezdése értelmében kizárható a *lex fori concursus* által előírt esetekben és módszerek alapján. Ennélfogva ugyanezen bíróság pontosítja, hogy mivel az alapügyben szóban forgó számlakövetelésen fennálló foglaláson alapuló zálogjog csak a fizetésképtelenségi eljárásnak az adós társasággal szemben történő megindítása iránti, 2008. április 13-án benyújtott kérelmet követően jött létre, e jog az InsO 88. §-ának megfelelően hatálytalanná vált ezen eljárás 2008. augusztus 4-én történő megindításának időpontjában, és ugyanígy érvénytelen az e társaság bankszámláin lefoglalt összeg H. Lutz számára 2009. március 17-én történő kifizetése.

27 E tekintetben a számlakövetelésen fennálló foglaláson alapuló zálogjog „dologi jog” minőségét illetően pontosítani kell, hogy az 1346/2000 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése az e rendelet 5. cikkének (1) bekezdése szerinti „dologi jogok” között említi a követelés behajtására való kizárólagos jogot. Egyébiránt, amint az az említett rendelet (25) preambulumbekezdéséből kitűnik, a dologi jog alapját, érvényességét és hatályát általában a *lex situs* szerint kell meghatározni.

28 Ennélfogva az alapügyben szóban forgó számlakövetelésekből eredő jog ténylegesen az 1346/2000 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése szerinti „dologi jognak” minősülhet, feltéve hogy e jog az érintett nemzeti jog, a jelen esetben az osztrák jog szerint kizárólagos jellegű az adós társaság más hitelezőihez viszonyítva, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

29 Egyébiránt, ami azon kérdést illeti, hogy az alapügyben szóban forgó számlakövetelésekből eredő jog – feltételezve, hogy az az 1346/2000 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése szerinti „dologi jognak” minősül – *ipso iure* hatálytalanná vált a fizetésképtelenségi eljárás adós társasággal szemben történő megindítása okán, igaz, hogy e rendelet 5. cikkének (4) bekezdése csak az 1346/2000 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének m) pontjában említett semmisségre, megtámadhatóságra vagy hatálytalanságra vonatkozó jogcselekmények esetében teszi lehetővé az említett rendelet 5. cikke (1) bekezdése alkalmazásának kizárását.

30 Ugyanakkor, amint azt a főtanácsnok az indítványa 49. pontjában megállapította, az 1346/2000 rendelet 5. cikke (4) bekezdésének a legtöbb nyelvi változatban szereplő a semmisségre, megtámadhatóságra vagy hatálytalanságra vonatkozó „jogcselekményekre” történő hivatkozás nem teszi lehetővé az arra történő következtetést, hogy e rendelkezés hatálya kizárólag a bírósági keresetekre vonatkozik. Az említett rendelkezést ugyanis e rendelet 4. cikke (2) bekezdésének m) pontjával együttesen kell értelmezni, amely pedig általában a „jogcselekmények semmisségére, megtámadhatóságára vagy hatálytalanságára vonatkozó szabályok[ra]” hivatkozik, nem pusztán a semmisségre, megtámadhatóságra vagy hatálytalanságra alapított jogügyletekre. Így annak meghatározásához, hogy valamely aktus semmissége, megtámadhatósága vagy hatálytalansága bírósági kereset eredménye lehet-e, vagy éppen törvény hatása, a *lex fori concursusra* kell hivatkozni, amely az 1346/2000 rendelet e 4. cikke (2) bekezdésének m) pontja szerint meghatározza a semmisségre, megtámadhatóságra vagy hatálytalanságra vonatkozó szabályokat.

31 E tekintetben hozzá kell tenni, hogy bár az 1346/2000 rendelet e 4. cikke (2) bekezdésének m) pontja előírja, hogy a *lex fori concursus* határozza meg a valamennyi hitelezőnek hátrányt okozó jogügyletek semmisségére, megtámadhatóságára vagy hatálytalanságára vonatkozó szabályokat, e rendelet 13. cikke, amelyre H. Lutz hivatkozik, elfogad e szabály alól egy kivételt, mivel eltér az említett rendelet 4. cikke (2) bekezdésének alkalmazása alól, és meghatározza a felszámoló által vitatott jogügyletre irányadó jogot (a továbbiakban: *lex causae*), amennyiben bizonyos feltételek fennállnak. A kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdésekre úgy kell tehát válaszolni, hogy lehetővé tegye, hogy e bíróság ellenőrizni tudja továbbá, hogy az InsO 88. §-a, és így az alapügyben szóban forgó lefoglalt bankszámlakövetelések hatálytalansága nem zárható-e ki az osztrák jog alkalmazása okán az ugyanezen 1346/2000 rendelet 13. cikke alapján.

Az első kérdésről

32 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy alkalmazandó az olyan helyzetre, amikor a fizetésképtelenségi eljárás megindítása előtt lefoglalt összeg felszámoló által megtámadott kifizetésére csak ezen eljárás megindítása után került sor.

33 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkének szövege nem tartalmaz olyan korlátozást, amely a hatályának az érintett hátrányos jogügylet bekövetkezése időpontjának függvényében történő korlátozásával járna.

34 Mindazonáltal az 1346/2000 rendelet 13. cikke kivételt ír elő a főszabály alól az 1346/2000 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében, amely szerint a fizetésképtelenségi eljárásra és joghatásaira a *lex fori concursus* alkalmazandó. E kivételt, amelynek célja, amint arra e rendelet (24) preambulumbekezdése

emlékeztet, a jogos elvárások védelme és az eljárást megindító tagállamtól eltérő más tagállamokban folyó ügyletek biztonsága, szigorúan kell értelmezni, és hatálya nem haladhatja meg az e célhoz szükséges mértéket.

35 Márpedig az 1346/2000 rendelet 13. cikkének akként történő értelmezése, hogy alkalmazandó a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követő jogügyletekre is, meghaladja a jogos elvárások védelme és az eljárást megindító tagállamtól eltérő más tagállamokban folyó ügyletek biztonsága érdekében szükséges mértéket. A fizetésképtelenségi eljárás megindításától fogva ugyanis az adós érintett hitelezői előre tudják látni a *lex fori concursus* alkalmazásának hatásait az ezen adóssal fennálló jogviszonyaikra. Főszabály szerint, amint azt a főtanácsnok az indítványa 60. pontjában megállapítja, nem részesülhetnek tehát fokozott védelemben.

36 Meg kell tehát állapítani, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikke főszabály szerint nem alkalmazható a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően létrejött jogügyletekre.

37 Az előző pontban szereplő következtetés ellenére meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó megtámadási kereset tárgyát képező jogügylet, a jelen esetben a 2009. március 17-én H. Lutz javára történő kifizetés, dologi jog, azaz az adós társaság számlakövetelésein fennálló foglaláson alapuló zálogjog alapján jöhetett létre. Márpedig, mivel e foglaláson alapuló zálogjog az adós társasággal szemben indított fizetésképtelenségi eljárást megelőzően jött létre, e jogügylet az 1346/2000 rendelkezései szerint fokozott védelemben részesülhet.

38 Amint arra az 1346/2000 rendelet (25) preambulumbekezdése emlékeztet ugyanis, a jogalkotó előírta, hogy a dologi jogok esetében szükség van a *lex fori concursustól* eltérő külön kapcsoló szabályra, mivel ezeknek a jogoknak komoly jelentőségük van a hitelnyújtásnál. Ugyanezen preambulumbekezdés szerint, a fizetésképtelenségi eljárás megindítását megelőzően létrehozott dologi jog jogosultjának ezért továbbra is érvényre kell juttatnia e megindítást követően a biztosíték tárgyának elkülönítési jogát.

39 E cél elérése érdekében az 1346/2000 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a fizetésképtelenségi eljárás megindítása „nincs hatással” az e rendelkezés hatálya alá tartozó dologi jogokra. Nyilvánvaló, hogy e szabály célja többek arra irányul, hogy a hitelező ténylegesen érvényesíteni tudja, még a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően is az ezen eljárás megindítását megelőzően létrehozott dologi jogot.

40 Márpedig a hitelező számára a dologi joga tényleges érvényesítésének lehetővé tételéhez elengedhetetlen, hogy e hitelező a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően érvényesíthesse e jogát, főszabály szerint a *lex causae* szerint. Az 1346/2000 rendelet 5. cikke azon különlegességgel bír, hogy nemcsak a fizetésképtelenségi eljárás megindítását megelőzően befejezett jogügyletek, hanem és különösen az ezen eljárás megindítását követően keletkezett jogügyletek védelmére irányul. E tekintetben hozzá kell tenni, hogy bár a rendelet 20. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy az a hitelező, akinek a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően részlegesen vagy teljesen kielégítésre került az adós tulajdonában lévő, a megindítás szerinti államtól eltérő másik tagállam területén található vagyontárgyra vonatkozó követelése, visszatéríti a felszámolónak azt, amit megszerzett, ugyanezen rendelkezés pontosítja, hogy az érintett hitelező csak különösen az említett rendelet 5. cikkére „figyelemmel” köteles visszatéríteni. Így ugyanezen rendelet 20. cikkének (1) bekezdése nem bír jelentőséggel az alapeljárásban.

41 Következésképpen, mivel az 1346/2000 rendelet 5. cikke a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően teljesített jogügyletekre irányul, a jelen ítéletben szereplő megfontolások, amelyek szerint e rendelet 13. cikke főszabály szerint nem alkalmazható az e fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően teljesített jogügyletekre, nem ültethető át azon feltételezés esetére, amely szerint a hitelező az említett rendelet 5. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozó dologi jogot érvényesít.

42 Következésképpen, amennyiben az 1346/2000 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének m) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (4) bekezdése engedélyezi a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően dologi jog érvényesítésére irányuló jogügylet semmisségére, megtámadhatóságára vagy hatálytalanságára vonatkozó jogcselekményeket, e rendelkezéseket úgy kell értelmezni az említett rendelet 5. cikke (1) bekezdése hatékony érvényesülésének biztosítása érdekében, hogy nem zárják ki, hogy a hitelező hivatkozhasson az ugyanezen rendelet 13. cikkére annak érvényesítéséhez, hogy az érintett jogügyletre egy másik tagállam joga irányadó, mint ahol az eljárást megindították, és e jog a jelen ügyben nem teszi lehetővé a jogügylet semmilyen megtámadását.

43 E körülmények között azt kell válaszolni az első kérdésre, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkét úgy kell értelmezni, hogy alkalmazandó az olyan helyzetre, amikor a fizetésképtelenségi eljárás megindítása előtt lefoglalt összeg felszámoló által megtámadott kifizetésére csak ezen eljárás megindítása után került sor.

A második kérdésről

44 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az általa bevezetett kivétel vonatkozik a *lex causae* által előírt elévülési időkre, a megtámadási kereset érvényesítésének határidőire és a jogvesztő határidőkre.

45 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy először is az 1346/2000 rendelet 13. cikke a *lex causaera* visszautalva nem tesz különbséget az elévülési idők, a megtámadási kereset érvényesítésének határidői és a jogvesztő határidők között.

46 Másodszor, bár igaz, hogy a Róma I. rendelet 12. cikke (1) bekezdésének d) pontja előírja, hogy az elévülést és a határidő lejártához fűződő jogvesztést a „szerződésre alkalmazandó jog” szabályozza, meg kell állapítani, hogy e rendelkezések nem alkalmazhatók az 1346/2000 rendelet 4. és 13. cikkének hatálya alá tartozó megtámadási jogcselekményekre. Az utóbbi cikkek ugyanis *lex specialisnak* minősülnek a Róma I. rendelethez viszonyítva, és az 1346/2000 rendelet által követett cél alapján kell azokat értelmezni.

47 Ennélfogva, mivel az 1346/2000 rendelet 13. cikke nem tesz különbséget az anyagi jogi és az eljárásjogi rendelkezések között, és különösen nem tartalmaz olyan feltételt, amely lehetővé teszi a határidők között az eljárási határidők azonosítását, valamely határidő eljárásjogi vagy anyagi jogi határidőnek minősítését szükségszerűen a *lex causaera* tekintettel kell elvégezni.

48 Mindazonáltal, amint azt lényegében a Bizottság megjegyezte, ha az 1346/2000 rendelet 13. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a *lex causae* által eljárásjogi határidőnek minősített határidők ki vannak zárva e cikk hatálya alól, ezen értelmezés a tagállamok által elfogadott elméleti modellek függvényében történő önkényes hátrányos megkülönböztetéshez vezet. Egyébiránt és azon kérdéstől függetlenül, hogy a *lex fori concursus* vagy a *lex causae* határozza-e meg, hogy valamely határidő eljárásjogi vagy anyagi jogi jellegű-e, az említett értelmezés egyértelműen akadályozná az 1346/2000 rendelet 13. cikkének egységes alkalmazását.

49 E körülmények között azt kell válaszolni a második kérdésre, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az általa bevezetett kivétel vonatkozik a *lex* causae által előírt elévülési időkre, a megtámadási kereset érvényesítésének határidőire és a jogvesztő határidőkre.

A harmadik kérdésről

50 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a megtámadási kereset érvényesítése során tiszteletben tartandó eljárási szabályokat a *lex causae* vagy a *lex fori concursus* alapján kell-e meghatározni.

51 E tekintetben emlékeztetni kell először is arra, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkének szövege nem tartalmaz olyan utalást, amely lehetővé teszi az eljárási szabályok e rendelkezés hatálya alól történő kizárását.

52 Egyébiránt, amint azt a főtanácsnok az indítványa 85. pontjában megállapította, az eljárási szabályok anyagi jogi vagy eljárási jellegűek lehetnek. Így, ami különösen az osztrák jogot illeti, az IO 43. cikkének (2) bekezdésében szereplő, a megtámadási keresetnek a fizetésképtelenségi eljárás megindításától számított egy éven belül történő előterjesztésére irányuló kötelezettség nemcsak az e határidő tiszteletben tartása bizonyításának megkönnyítésére irányul, hanem olyan anyagi feltétel is, amely az ilyen kereset indításának feltétele.

53 Márpedig a jelen ítélet 45–48. pontjában szereplő, a harmadik kérdés vizsgálata keretében átültethető megfontolásokból következik, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikke nem tesz különbséget az anyagi jogi és az eljárásjogi rendelkezések között.

54 Egyébiránt a jogügylet semmisségére, megtámadhatóságára vagy hatálytalanságára vonatkozó jogcselekményekre előírt alaki feltételek olyan közérdek védelmére is irányulhatnak, mint például az e keresetek megfelelő népszerűsítésének biztosítására irányuló érdek, nemcsak azon személyek jogos bizalmának, akikkel szemben az említett kereseteket megindították, hanem a kereset tárgyát képező vagyontárgyak harmadik személy megszerzőinek védelme érdekében is. Márpedig, amint az az 1346/2000 rendelet (24) preambulumbekezdéséből kitűnik, a *lex fori concursus* alkalmazása alóli kivételek célja, az e rendelet 13. cikkében előírt kivételt is ideértve, éppen a jogos bizalom védelme és a fizetésképtelenségi eljárást megindító tagállamtól eltérő más tagállamokban folyó ügyletek biztonsága.

55 Mivel a Róma I. rendelet rendelkezései, amint az a jelen ítélet 46. pontjából kitűnik, nem alkalmazhatók az alapügyben, az adott szabály alaki szabálynak való minősítése, valamint az e szabály által követett célok megállapítása a *lex causae* alapján történik. Márpedig az 1346/2000 rendelet 13. cikkének akként történő értelmezése, hogy a *lex causae* által eljárási szabályoknak minősített szabályokat ki kell zárni e cikk hatálya alól, ismét önkényes hátrányos megkülönböztetéshez vezetne a tagállamok által elfogadott elméleti modellek függvényében, és akadályozná e cikk egységes alkalmazását.

56 A fentiekre tekintettel azt kell válaszolni tehát a harmadik kérdésre, hogy a megtámadási kereset érvényesítése során tiszteletben tartandó eljárási szabályokat az 1346/2000 rendelet 13. cikke szerint a *lex causae* alapján kell meghatározni.

A költségekről

57 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) A fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet 13. cikkét úgy kell értelmezni, hogy alkalmazandó az olyan helyzetre, amikor a fizetésképtelenségi eljárás megindítása előtt lefoglalt összeg felszámoló által megtámadott kifizetésére csak ezen eljárás megindítása után került sor.

2) Az 1346/2000 rendelet 13. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az általa bevezetett kivétel vonatkozik a felszámoló által vitatott jogügyletre irányadó jog által előírt elévülési időkre, a megtámadási kereset érvényesítésének határidőire és a jogvesztő határidőkre.

3) A megtámadási kereset érvényesítése során tiszteletben tartandó eljárási szabályokat az 1346/2000 rendelet 13. cikke szerint a felszámoló által vitatott jogügyletre irányadó jog alapján kell meghatározni.

Aláírások